

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio I. De iis quæ pertinent ad existentiam Gratiae Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

beatitudinis. In quibus omnibus disponendis, disputandis, declarandis: Illa mihi potissimum inuocanda est gratia, quæ aperiatur luce sua se ipsam, & suauitate sua faciat amari Deum fontem totius gratiæ.

DISPUTATIO I.

De existentia & quidditate gratiæ Dei.

QVÆSTIO VNICA.

AB his igitur ordior quæ videntur esse facili ora, & inter Theologos ferè sunt explorata. Primum est veritas Catholica circa existentiam gratiæ, secundum proprius conceptus & germana gratiæ definitio, tertium variæ partitiones gratiæ.

SECTIO I.

De ijs que pertinent ad existentiam gratiæ Dei.

Triplex
gratiæ si-
gnificatio.

Certum est primò, tria posse vniuersum nomine (gratiæ) significari, primò enim gratia dicitur amor gratis ab aliquo impensus, sic dicitur Genesios 6. Noë inuenisse gratiam apud Deum, & Lucæ primo dicit Angelus Virgini amabilissimæ, *inuenisti gratiam apud Deum*, beneuolentiam scilicet & amorem, vnde dicitur ab Apostolo electio gratiæ propositum gratiæ, prima enim gratia, Dei est in nos amor, fons beneficiorum omnium & donorum quem maximè gratis impendit, vnde appellatur ab eodem Apostolo *Misericordia & bona voluntas operatur in nobis velle & perficere, pro bona voluntate* vt habetur Philippensium 2. Imò hinc etiam fit vt conditio illa personæ quæ conciliat illi amorem satis propriè appelletur gratia, quo sensu, Virgo etiam dicitur gratia plena gratiosa videlicet & amabilis *κατατοκὴν*.

Secundò, gratia significat omne donum quod ex amore gratis tribuitur, Ioannis 1. *De plenitudine eius omnes accepimus & gratiam pro gratia. Quid est gratia?* (inquit Augustinus tract. 3. in Ioannem) *gratis data, donata non reddita.*

Tertiò, gratia ipsam gratitudinem significat seu compensationem beneficij gratis dati, sic videlicet dixit Augustinus l. 8. quæstionum q. 3. *Gratia est in qua amicitiarum, & officiorum alterius memoria, & remunerandi voluntas continetur*: quibus ex significationibus nominis (gratia) notat benè S. Thomas q. 110. artic. 1. *quod sicut secunda pendet ex prima, sic tertia pendet ex secunda.*

Tripli-
ter sumi-
tur gratia
in secunda
significa-
tione.

Certum est secundò, gratiam in secunda illa significatione sumptam prout nimirum significat donum gratis collatum à Deo, iterum tripliciter posse sumi vt notat Bellarminus l. 1. de gratia c. 1. nam primò gratia significat beneficium quodlibet Dei gratuitum etiam naturale: *Quadam enim non improbanda ratione* (inquit Augustinus epist. 95.) *dicitur gratia Dei qua creati sumus*: & ferm. 11. de verbis Apost. cap. 4. dicit naturam etiam appellari debere gratiam, *Non enim qui non erat homo promeruit vt esset*, quod reperitur etiam c. 6. & l. de predestinatione sanctorum c. 5. Secundo gratia significat donum, non solum gratuitum, sed etiam supernaturale, id est superans exigentiam cuiuslibet naturæ creatæ, sic dona collata primum Angelis & primis parentibus vt benè operarentur fuerunt sine dubio gratiæ, imò beneficia collata Homini Christo appellantur gratiæ ab Augustino l. de predestinatione sanctorum c. 31. *Ea gratia* (inquit) *fit ab initio fidei sua homo Christianus, qua gratia factus est ab*

initio suo ille Homo Christus: vt videas incidisse nouos dogmatistas in errorem Pelagij cum aiunt gratiam sanctificantem, gloriam & auxilia fuisse Angelis & Adamo debita vi suæ creationis, negantque potuisse à Deo creati hominem sine illis donis, & sine ordine ad talem finem, vnde sequitur illa fuisse naturæ debita nec esse gratias, quod est manifestè Pelagianum vt constabit ex dicendis. Tertiò gratia significat beneficium gratuitum supernaturale, collatum ex solis Christi meritis iuxta illud Apostoli Roman. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius per redemptionem qua est in Christo Iesu*. Ideoque gratiam hanc Augustinus appellat gratiam quæ Christiani sumus, qua, saluamur & iustificamur ex fide Christi, qua subuenitur fragili corruptæque naturæ medicinale saluatoris auxilium, adiutorium medici saluatoris.

Ex quibus omnibus gratiæ Dei significationibus sola hæc vltima maximè propria est, & circa eam tota disputatio versatur, nihil enim nomine (gratiæ) Theologi omnes intelligunt quàm donum supernaturale collatum homini ex solo Dei amore sine villo ipsius merito propter solum Christum. Huiusmodi verò gratiam copiosè ac liberaliter effundi in nos à Deo per Christi merita, studiosissimè hæcenus Catholica tuetur Ecclesia contra infinitos errores: *Quis* (vt loquitur Augustinus epist. 95.) *naturam humanam ideo dicunt liberam ne quærant liberatorem, ideo saluam vt supersuum iudicent Saluatorem*, vt igitur de hac existentia gratiæ dicam clarissimè, primò videtur proponenda esse Catholica veritas circa illam, secundò Pelagij error contra existentiam gratiæ, tertiò Semipelagianorum error contra ipsam.

§. I.

Veritas Catholica circa existentiam gratiæ Dei.

Proponit eam clarissimè ac fusissimè Augustinus epist. 107. ad Vitalem, qui dicebatur negare orandum esse pro incredulis, facileque potest ad hæc tria capita tota eius doctrina reuocari; Primum est quod Dei gratia omnibus adultis à Deo datur ad singulos illos actus qui pertinent aliquo modo ad vitam æternam, ita vt ab initio ad finem necessaria illa sit præueniatque vocando, comitetur iuuando, subsequatur dando perseverantiam. Secundum est, quod gratia illa Dei quibus datur, ex misericordia sola Dei purè gratuita tribuitur, non autem ex præuijs vllis meritis, quibus autem non datur, ex iusto Dei iudicio non datur. Tertium est quod homo non sit iudicandus nisi ex operibus quæ fecit ex gratia vel contra ipsam, id est ex bono vel malo vsu gratiæ, de illis autem operibus quæ facturus erat conditionatè, neque præmium recipiat, neque pœnam.

Nititur autem fundatissima illa & Catholica veritas sine qua euacuatur totum scandalum Crucis & gloria Saluatoris vt sæpè repetit Augustinus, primò innumeris testimonijs Scripturarum: *Quia* (vt loquitur Innocentius I. epist. 93. inter epistolas Augustini) *In omnibus diuinis paginis voluntas libera non nisi adiutorium Dei legimus esse necessarium, eamque nihil posse celestibus auxilijs destitutam*: Clamat videlicet hoc Dauid psalm. 23. *Gratiam & gloriam dabit Dominus*. Clamant omnes Prophetarum libri Zacharia 12. *Effundam super domum Dauid, & super omnes habitantes Ierusalem spiritum gratia*: prædicat eam vtrique magnus gratia Christi Præco in omnibus epistolis 2. ad Corinth. 9. *Potens est Deus omnem gratiam abundare*

Propria
gratiæ
significa-
tione.

Doctrina
Catholica
de gratia
explicatur
& probatur.

Scriptura.

De existentia & quidditate Gratiae Christi. 455

abundare facere in vobis, Ephesiorum 2. Gratia saluati estis per fidem, & hoc non ex vobis, Dei enim donum est.

Concilia. Secundò, nititur veritas illa definitione plurium conciliorum, v.g. Palæstini, & quatuor Africanorum in quibus vt dicitur statim contritus est Pelagij error. Deinde Ephesini, Arauscanorum, & denique Tridentini cuius sexta sessio totam hanc doctrinam de gratia mirabiliter proponit & dirimit.

Patres. Tertiò nititur testimoniis omnium Patrum, quorum ingenium & doctrina toto conatu vindicarunt à calumniis Dei gratiam, & thesaurum Christi: sed nemo vberius, nemo efficacius, nemo felicius maximo Augustino, quem meritò S. Prosper epist. ad Rufinum vocat Ministrum gratiae præstantissimum, aded vt doctrinam eius de gratia approbet septem Concilia, Pontifices octo, Innocentius, Zozimus, Bonifacius, Sixtus, Cælestinus, S. Leo, Hormisdas, & Ioannes secundus, imò & verbis eius loquantur vt Spiritus Sancti decreta proponant, vt meritò dixerit Hormisdas Papa epist. 7. ad Possessorem de libero arbitrio & gratia Dei, *quid catholica sequatur, & assueret ecclesia ex libris Augustini ad Hilarium & Prosperum posse cognosci, & Ioannes secundus epist. 3. Sanctus Augustinus cuius doctrinam, secundum prædecessorum meorum doctrinam Romana sequitur & seruat ecclesia.*

Rationes. Tertiò, rationibus etiam nititur certissimis, primam petitam ex parte Dei attigit Apostolus Ephes. 1. *Prædestinavit nos in adoptionem filiorum &c. in laudem gloriae gratiae suae*, quia scilicet cum nos in finem destinauerit Deus supernaturalem, necesse omnino est vt media etiam supernaturalia suppeditet, sine quibus est impossibilis talis finis, si enim tot nobis quotidie media suppeditat quibus finem assequamur naturæ debitum; quanto magis decuit vt media copiosissima tribueret ad finem illum nullis naturæ præsidii obtinendum. Secundam petitam ex parte Christi proponit idem Apostolus Romanorum 5. *Si enim vnus delicto mors regnauit per vnum, multo magis abundantiam gratiae & donationis & iustitiae accipientes in vitam regnabunt per vnum Iesum Christum*, quia nimirum spectat ad gloriam Christi vt nobis non sit inutilis Passio, & mors, esset autem inutilis sublatiis gratuitis donis gratiae. Tertiam ex parte nostri significant eadem Apostoli verba, *si enim vnus delicto, &c. & rursus sed non sicut delictum ita & donum, si enim vnus delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei & donum in gratia vnus hominis Iesu Christi in plures abundauit.* Decuit videlicet vt natura nostra pet Adami peccatum prostrata sanaretur, quod fieri non potuit sine auxiliis diuinæ gratiae. Conueniens itaque fuit & Deo Creatori, & Christo Saluatori, & hominibus redimendis, vt Dei charitas per Iesum Christum thesauros aperiret vitæ & gratiam vt diuitias salutis miseris tribueret cum ipse sit diues in omnes qui inuocant illum, imò & antequam illum inuocent.

S. II.

Primus aduersus existentiam gratiae Dei error, Pelagij heresis, qualis illa fuerit, & quàm multiplex.

Adversus hanc Ecclesiae Catholicae Fidem primus sacrilegum bellum Pelagius indixit, qui, vt aiunt Patres Carthagenenses in synodica ad Innocentium Papam, *in sacrilegam superbiam extollendo liberum arbitrium, nullum reliquit locum gratiae Dei.* Fuit ille natione Britannus, vt habetur ex Augustino & Prospero, quamuis illum fuisse Scotum colligi videatur ex Hieronymi epistola ad Ctesiphontem, vbi crassius

eius abdomen sugillans describit, illum velut Scotorum pultibus pragrauatum, professione fuit Monachus & eximiae sanctitatis fama toto oriente celebrissimus, vt ait Augustinus lib. 3. de peccatorum meritis cap. 1. & colligitur ex epistola Chrysostomi ad Olympiadem. Dicendi facultate ac elegantia, vigore ingenij, præstantiaque doctrinae nemini secundus, vt tradit Prosper Carmine de ingratis, licet contrarium ei exprobrat Hieronymus citato loco.

Cæterum versutis & fraudulentia vsque adeò valuit vt multos secum traxerit in ruinam & erroris societatem, præsertim Cælestium & Iulianum Episcopum Capuanum, quos fidelissimos habuit asseclas & socios scelorum. Imò quod est mirabilis Fatres in Concilio Palæstino coactos aduersus ipsum astuta responsum ludificatione deceptos derisit, Zozimumque Papam ita circumuenit, vt absolutus eorum suffragio euaserit donec tandem assiduus ac indefessis vigintiannorum laboribus & petitionibus maximi pugilis Augustini oppressus demum est, à duobus videlicet Conciliis Carthagenensibus, vno Mileuitano, ab Innocentio I. Zozimo, Cælestino, totius Ecclesiae voce cum sociis erroris damnatus & proscriptus est circa Christi annum 418.

Errores illius multiplices quidem & varij fuere, sed ad vnicam tamen omnes collinabant destructionem gratiae Christi, vt clarissimè conuincitur ex omnibus illorum temporum de Pelagio historiis, ac monumentis Conciliorum & Patrum, vt mirum sit fingere potuisse nouos dogmatistas caput Pelagiani erroris fuisse, quod admiserit ille quidem gratiam à voluntate repudiabilem, id est quæ non tollat indifferentiam voluntatis, & vocatur ab ipsis adiutorium sine quo non, sed negauerit duntaxat gratiam cui voluntas resistere non possit, gratiam videlicet illam adamantinam, quæ liberum necessitetur, & determinetur arbitrium, & appellatur ab ipsis auxilium quo, atque ita Pelagianos esse illos omnes plenissimis buccis declamant, qui dicunt voluntatem dissentire posse gratiae, quæ quia sententia est & doctrina Concilij Tridentini fateantur necesse est illud fuisse Pelagianum. Sic autem probare conatur nouus ille huius sæculi Michael Baius, imò & Caluinus libris sex tomis primi, & omnes illius asseclæ.

Ratio autem dubitandi esse potest primò, quia colligi videtur ex Augustino quod admiserit Pelagius adiutorium possibilitatis, negauerit autem adiutorium volitionis & actionis: id est auxilium quod dat posse agere si velis, non dat autem vt actu velis: sed auxilium possibilitatis illud est cum quo potest voluntas agere & non agere, ergo Pelagius non negauit, imò planè admisit gratiam illam quam voluntas posset abijcere. Maiorem probant innumera loca S. Augustini, v.g. 1. de gratia Christi cap. 5. Hæc Pelagij verba referuntur, *posse Deus posuit in natura, velle & agere nostra esse voluit, & ideo non adiuvat vt velimus, non adiuvat vt agamus.* Distinguit videlicet tria Pelagius, posse, velle, agere, primum admittit, alia duo negat. Minor verò est euident, quia auxilium, quod voluntatem relinquit indifferentem dat tantum posse agere, non autem dat agere, quamuis influat in ipsum actum, quia quod actus voluntatis tribuitur non gratia, sicut visio non tribuitur speciei, vel luci, sed oculo vtenti specie ac luce. Sic operatio non potest tribui auxilio quod ex nutu voluntatis pender, sed soli voluntati quæ se ipsam & tale auxilium determinat. Similiter constat ex scriptis Sancti Augustini quod Pelagius admittebat auxilium sine quo non, sed negabat auxilium, quo, sed primum illud Auxilium est gratia cui resisti potest, ergo illam non negabat Pelagius.

Secundò,

Asseclæ Pelagij.

Err ores eiusdem Pelagij.

Prima ratio dubitandi.

Parua Pelagij, patres & vitæ genus

Secunda.

Secundò, quod Pelagiani affirmarunt hominem posse aliquid per vires liberi arbitrij non excluderunt gratiam Dei, ergo solam negarunt gratiam quâ voluntas determinetur. Probatur antecedens, quia posuit Pelagius in voluntate hominis lapsi easdem vires quas habuit homo adhuc innocens, sed non negabat in homine adhuc integro gratiam ut patet ex Augustino *l. de natura & gratia c. 43. & l. de correptione & gratia c. 10.* neque Prosper & Hilarius vnquam referunt errorem illum Pelagij. Et confirmatur, quia idè Pelagiani negabant gratiam, quia non putabant eam conciliari posse cum libertate, carpebant illi videlicet Augustinum, quod per gratiam induceretur ab eo fatalis necessitas, dicebantque ipsum esse Manichæum, ut constat ex libris contra Iulianum. Sed non poterant illi existimare quod libertas tolleretur per gratiam cui voluntas posset dissentire si vellet, ergo gratia quam tollebat Pelagius illa solum erat quam voluntas non potest abijcere, non illa cui potest dissentire.

Tertia.

Tertiò, certum est admissum à Pelagianis fuisse adiutorium gratiæ non solum externum quod lex est & doctrina, sed etiam internum per illuminationem intellectus, & excitationem voluntatis nam libro de gratia Christi c. 7. refertur dicere Pelagius: *Nos Dei gratiam non in lege tantummodo, sed etiam in Dei adiutorio esse confitemur, adiuvat enim nos Deus per doctrinam & reuelationem, dum cordis nostri oculos aperit, dum futura demonstrat, dum diaboli pandit insidias, dum nos multiformi & ineffabili dono gratiæ cælestis illuminat:* quibus verbis nihil dici clarius potest imò ibidem cap. 10. dicere refertur Pelagius quod operatur in nobis Spiritus sanctus velle bonum, dum nos premium pollicitatione succendit, dum reuelatione sapientiæ, in desiderium Dei stupentem excitat voluntatem, dum suadet nobis omne quod bonum est. Denique cap. 24. & 41. fatetur Pelagius fieri veras reuelationes in nobis, quæ pertinent haud dubiè ad internam gratiam.

Conclusio prima.

Dicendum tamen primò est, Pelagij errorem circa Dei gratiam consistere totum in eo quod putaret hominem per liberum arbitrium acceptum in creatione sufficientes habere vires ad cauenda omnia peccata, & ad elicienda opera bona quibus vitam assequeretur æternam: non consistebat autem in eo quod crederent sufficere ad rectè viuendum gratiam aliquam internam quam abijcere posset voluntas.

Probatur.

Ratio vnica & planè demonstratiua sit, quia ex omnibus Concilijs in quibus damnata est hæresis Pelagij, ex omnibus Pontificibus qui aduersus eum loquuti sunt è Cathedra Petri, ex omnibus Augustini libris quibus exagitauit Pelagium & gratiam vindicauit, & demùm ex alijs scriptis Patrum omnino constat totum Pelagij errorem versatum duntaxat in eo esse, quod gratiam negaret requiri ad bona opera, & ad vitanda peccata.

Primò ex Concilijs.

Primò ergo ex omnibus Concilijs aduersus Pelagium coactis refellitur aduersariorum calumnia nam in synodo Palæstina vbi dissimulanter ipse suos errores retractauit isti referuntur articuli *Gratiam Dei & adiutorium non ad singulos actus dari, sed de libero arbitrio esse, vel in lege atque doctrina.* Deinde non esse liberum si Dei egeat auxilio, victoriam nostram non ex Dei adiutorio esse, sed ex libero arbitrio. Vbi autem illud est tanti erroris venenum quod latuit illos Patres solus autem Iprensis linceis vidit oculis, quod solum negaret auxilium necessitans. Idem patet ex synodica Concilij Carthaginensis ad Innocentium quæ nonagesima est inter epistolas Augustini. *Id agebant damnabilibus suis disputationibus (inquiunt africani Patres) ut non defendendo, sed in sacrilegam superbiam extollendo liberum arbitrium, nullum relinquerent locum*

gratia Dei quâ Christiani sumus, & postea, isti autem asserunt in eo Dei gratiam esse deputandam, quod talem hominis instituit creaturæ naturam, quæ per propriam voluntatem legem Dei possit implere, siue naturaliter in corde conscriptam, siue in litteris excavatam. Deinde in epistola item synodica Concilij Mileuitani ad eundem Innocentiū quæ 92. est inter Augustinianas: *Isti dicunt posse hominem in hac vita præceptis Dei cognitis ad talem perfectionem instituta peruenire siue auxilio gratiæ Saluatoris per solum liberum arbitrium, &c.* Longum esset exscribere quæ habentur in altera epistola synodica quæ apud Augustinum est 95. *Qui confidunt (inquit) in virtute sua & Deo dicunt tu fecisti nos homines, iustos autem ipsi nos fecimus, qui naturam humanam dicunt liberam ne querant liberatorem, tantum enim dicunt valentem, ut suis viribus in origine sua creationis acceptis, possit per liberum arbitrium nihil ulterius inuante illius gratiæ qui creauit, domare ac extinguere omnes cupiditates tentationesque superare, manifestum ergo ex concilijs quod error erat Pelagij negare gratiam esse ad bona opera necessariam.*

Secundò ex Pontificibus non minus efficax ducitur argumentum, sic enim diserte habet Innocentius Papa epist. ad Episcopos Africa: *Putant isti sibi deberi quod boni sunt nec illum considerant cuius quotidie gratiam consequuntur.* Subiungitque postea, nam quid tam mortiferum vel præceptis videatur ad casum, si hoc solum putantes nobis posse sufficere, quod liberum arbitrium, cum nasceremur accepimus, ultra iam à Domino nihil querimus, &c. Deinde idem habetur ex eo quod Zozimus Papa deceptus Pelagij confessione subdola, vbi dixerat liberum sic confitemur esse arbitrium ut dicamus nos semper indigere Dei auxilio, absoluit eum existimans eum nomine (auxilij diuinæ gratiæ) non intelligere legem & doctrinam, grauitèrque reprehendit Episcopos Africa à quibus ille damnatus erat. Denique idem demonstrat Cælestinus Papa in epist. ad Episcopos Gallie, vbi solam necessitatem gratiæ statuit aduersus Pelagium, de adiutorio determinante, verbum nullum habet.

Tertiò, ex innumeris Augustini locis duo satis erunt ex *l. de gratia Christi* aduersus Pelagium, nam c. 3. sic ait: *Gratiam Dei & adiutorium quo inuamur ad non peccandum aut in natura & libero ponit arbitrio, aut in lege atque doctrina, &c.* & cap. 47. *Si ergo consenserint nobis, non solum potestatem in homine, etiam si nec velit nec agat bene, sed ipsam quoque voluntatem diuinis adiunari, ita ut sine illo adiutorio nihil bene velimus aut agamus, eamque gratiam Dei esse per Iesum Christum, in quo nos sua, non nostra iustitia dignos fecit, ut sit vera nostra iustitia quæ nobis ab illo est, nihil de Dei adiutorio inter nos controuersia relinquetur, quibus verbis nihil dilucidius potuit dicere S. Doctor.* Cui addo etiam Hieronymum epistolâ sæpè citatâ ad Ctesiphontem, & in libris dialogorum, Prosperum *l. de libero arbitrio* ad Ruffinum.

Dico secundò, totum illum errorem Pelagij circa Dei gratiam triplici potissimum capite contineri.

Primò quod præter liberum arbitrium nullam gratiam admitteret inter voluntati hominis, sed externam tantum. Secundò quod negaret gratiam illam etiam externam esse simpliciter necessariam ad bona opera. Tertiò quod negaret illam esse gratuitam, sed vellet illam semper dari ex meritis vel absolute vel conditionate saltem præuisis.

Primum caput ex citatis Concilijs & Patribus constat, quia prædicabat quidem vbique Dei gratiam subdolis impostor, ut tanto falleret occultius, quanto exponeret versutius teste Augustino: *Unde lex ponebat gratiæ genera, liberum arbitrium, remissionem peccatorum, externam doctrinam per legem, prædicationem*

Secundò ex Pontificibus.

Tertiò ex ipso Augustino.

Secundà conclusio.

Explicatio capituli erroris Pelagiani.

cationem & exempla, reuelationem seu propositionem nudam mysteriorum, filiationem adoptiuam & felicitatem aeternam, veram tamen Christi gratiam quæ intellectum illuminet & voluntatem moueat, impellat, adiuet prorsus negabat. Scio Petauum lib. de Pelagiana heresi cap. 7. & 8. contendere quod gratiam illam admisit Pelagius quæ interiùs illuminat intellectum, sed negauerit eam duntaxat quâ voluntas flectitur interiùs, sed hoc tamen probabilius negant Bellarminus, Suares, & alij communius.

Secundum caput erroris Pelagij quo negabat necessitatem gratiæ cuiuslibet etiam externæ, quam omnem dari contendebat ad faciliè operandum, hætenus probatum est, quia scilicet omnia in libero reposita esse volebat arbitrio, vt constat ex epistola eius ad Demetriadem: *Est enim* (inquit ille) *in animis nostris naturalis quedam vt ita dixerim sanctitas, quæ velut in arce animi præsidens, exorcet boni maliq; iudicium, & vt honestis rectisque actibus fauet, ita sinistra opera condemnat, atque ad conscientie testimonium diuersas partes quasi naturali lege diiudicat.*

Tertium erat illud quo totam Pelagij hæresim contineri vult Augustinus epist. 105. gratiam secundum merita nostra dari, alioqui Deum fore iniustum si det Peccatoribus gratiam. Ijs autem è fontibus alij etiam errores oriebantur, nullum esse peccatum originale: nihilo deteriore per peccatum Adami factam esse naturam: moriturum fuisse Adamum etiam si non peccaret: posse hominem sine peccato viuere si velit: legem veterem commendabat & æquabat nouæ: negabat iurandum esse, &c.

Ad primam rationem dubitandi.

Ad primam constabit ex dicendis infra de gratia sufficiente, quid intellexerit Pelagius per gratiam possibilitatis, & gratiam actionis: per auxilium sine quo non, & auxilium quo. Nunc breuiter dico gratiam possibilitatis esse vel ipsum liberum arbitrium quod agere potest solum, vel certè adiutorium extrinsecum quod supponit possibilitatem, & addit solam facilitatem. Adiutorium sine quo non, ex mente Pelagij est libertas, ex mente Augustini est gratia sufficiens. Sed hæc postea.

Ad secundam.

Ad secundam Resp. Pelagianos exclusisse gratiam internam tùm à statu naturæ integræ tùm à statu naturæ lapsæ vt ex dictis patet.

Ad confirmat. Resp. difficillimum olim fuisse ac etiamnum esse intelligere quomodo gratia voluntatem moueat infallibiliter, quomodo faciat de nolente volentem, conuertat efficaciter & inuictè, neque tamen libertatem voluntatis & indifferentiam vllò modo lædat, quod cum Pelagiani non satis intelligerent, negarunt gratiam omnem interiùs operantem. Quod obseruat Augustinus libro secundo, contra litteras Petilianæ. *Quomodo enim attrahit si dimittit vt quis quod voluerit eligat? & tamen utrumque verum est sed intellectu hoc penetrare pauci valent.* Facti autem assertorem esse Augustinum calumniabantur Pelagiani non quod poneret auxilium necessitans, sed quia negaret gratiam ex meritis dari. *Vestra quippe non mea sententia est* (inquit lib. 4. contra Iulianum capite 8.) *fato fieri quod meritò non fit.* Vide cætera quæ sanè sunt præstantissima, & lib. 2. contra duas epistolas Pelag. *Propterea nobis calumniatur dicentes nos fatum (gratiæ) nomine asserere, quod non secundum merita nostra gratiam dari dicimus.*

Quod verò additur auxilium illud quo non tollitur indifferentia voluntatis dare posse agere, non dare ipsum agere, manifestè falsum est, nam quod actus voluntatis sit, tribuitur gratiæ simul & voluntati, imò tribuitur gratiæ magis quàm voluntati, Tom. I.

quia gratia non solum cooperatur voluntati se determinanti, sed excitat etiam & præuenit illam vt se determinet, in quo differt à specie, quæ non præuenit oculum sed cum illo agit.

Ad tertiam Resp. Pelagium non admisisse veram illam internam gratiam quâ Deus voluntatem mouet, vel inclinat ad credendum, etiam si admisit reuelationem quæ nuda esset propositio & manifestatio rerum credendarum, quæ longè differt à gratia, ista enim est penetratio quædam intima & suasio credibilitatis & amabilitatis obiecti, eiusque plena persuasio. Nam aliud est alicui dicere Deum esse Trinum: aliud declarare credibilitatem, & suadere veritatem mysteriorum, primum illud efficit reuelatio, secundum efficit inspiratio & illuminatio cui coniuncta est interna motio voluntatis. Confitebatur ergo Pelagius *Gratiam illam quâ reuelat Deus & demonstrat quid agere debeamus non quâ donat & adiuvat vt agamus, vt loquitur Augustinus lib. de gratia Christi cap. 7.*

Ad tertiam.

§. III.

Alter aduersus existentiam gratiæ Dei error, hæresis Semipelagiana.

Post contritum Augustini præsertim operâ Pelagij errorem, nouæ statim in Gallijs ortæ sunt turbæ, propter hæresim quam vocant Semipelagianam, eo quod seruata ex parte Catholica veritate, de necessitate gratiæ, partem etiam aliquam Pelagiani erroris sequuta sit. Huius autem erroris occultissimum virus, cum multos iam olim traxerit in fraudem, tùm nunc etiam multis occasionem præbet calumniarum, quibus nouus dogmatista cæteros vicit, qui contendit totam eam hæresim sitam in eo esse quod vellent quidem Semipelagiani requiri gratiam determinantem ad perfectionem & consummationem boni operis, sed assererent tamen quod ad initium operis boni satis esset gratia, quam voluntas posset repudiare.

Ratio autem dubitandi esse potest primò, quia etiam Augustinus quando ante susceptum episcopatum errabat cum Semipelagianis, agnoscebat necessariam esse gratiam ad orandum Deum, quam etiam agnoscunt erroris huius præcipua duo capita Cassianus & Faustus Rhegiensis, nam ille collation. 13. cap. 3. sic ait: *Ex dictis colligitur non solum actum, verum etiam & cogitationum bonarum ex Deo esse principium, qui nobis & initia sanctæ cogitationis inspirat, & virtutem ac opportunitatem eorum quæ rectè cupimus tribuit peragendi:* alter autem lib. 1. cap. 17. *sicut est gratiæ quod attrahitur ita obedientia probatur esse quod sequitur, & l. 2. c. 2. de suo est quod dat gratiam, de tuo quod præscit offensam, & patet ex Responsione Augustini ad Hilarium lib. de prædestinatione sanctorum. Peruenerunt etiam* (inquit) *vt præueniri voluntates hominum Dei gratia faveantur: ergo non absolute illi negabant gratiam excitantem, sed eam quæ ita excitaret vt non posset repudiari.*

Prima ratio dubitandi.

Secundò, idem colligitur ex epistola Hilarij ad Augustinum vbi significatur inter alia quod electorum discretio à reprobis secundum propositum id est ex sola Dei voluntate ac beneplacito quam sæpè inculcauerat Augustin⁹ displicuisse magnoperè Semipelagianis tanquam fatale decretum & contrarium libertati, vnde affirmabant prædestinationem non posse fieri nisi ex meritis præuicis, ergo illud propositum includere non potest præuisionem determinationis humanæ, vel etiam auxilium repudiabile, alioqui non potuissent illi suspicari, quod per illud violaretur libertas.

Secunda.

3. Aiebant Semipelagiani salutis initium esse à nobis, M m m bis,

Tertia.

bis, id est hominem debere sibi quod incipiat opus bonum, sed ad hoc sufficit quod voluntas cum auxilio repudiabili se ipsam determinet, hoc enim initium salutis est à voluntate, ergo nihil asserant Semipelagiani, nisi quod gratiam præuenientem voluntas posset rejicere.

Conclusio
tertia.

Dico tertio, primus & præcipuus Semipelagianorum error erat quod initium benefaciendi esset ex nobis, consummatio autem tota esset à Deo, verba sunt S. Thomæ 1. p. quæst. 23. art. 5. id est voluisse Semipelagianos voluntatem quandam imperfectam salutis & fidei elici à nobis sine gratia per quam moueretur Deus ad dandam gratiam. Vnde concludebant gratiam Dei nobis seu per dari secundum aliquam meritam. Ita enim colligitur ex Concilijs coactis contra hos hæreticos, ex Augustini scriptis, & eius discipulorum, ex ipsis authoribus erroris, & ex omnibus qui de hoc errore scripserunt Theologis & Historicis.

Explicatur
& probatur.

Primo enim ut alia omittam Concilia in Arausicano secundo quod totum contra ipsos est sæpe dicitur: *Si quis sicut augmentum ita initium fidei, & ipsum credulitatis quo credimus in eum qui iustificat impium, & quo ad regenerationem baptismatis peruenimus non per gratia donum id est per inspirationem Spiritus Sancti, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus contrarius approbatur.*

Secundo, Augustinus in libris de prædestinatione sanctorum, de correptione & gratia, de dono perseverantiae in quibus Semipelagianos exagitat, vnum hoc prædicat illos voluisse quod gratia homini ad fidem secundum merita nostra detur. Nolens (inquit lib. de prædest. sanctorum, c. 2.) his tam claris testimonijs repugnare & tamen volens à se ipso sibi esse quod credit, quasi componit cum Deo, ut partem sibi vendicat, atque illi partem relinquit, & quod est elatius primam partem ipse sibi tollit, sequentem dat illi, & in eo quod dicit amorum esse priorem se facit, posteriorem Deum. Hoc autem initium salutis appellabant ipsi voluntariam devotionem, fidem initialem, sanitatis ac medicis desiderium, ut loquitur Hilarius citata epistol. ad Augustinum.

Tertio, erroris Semipelagiani signiferi ambo Cassianus & Faustus argutissime semper, sed omnino ambigue proponunt initium hoc salutis & bonorum operum propter quod datur nobis à Deo gratia v. g. Cassianus collat. 1.3. c. 7. *Dei benignitas* (inquit) *cum bone voluntatis quantulamcunque scintillam emicuisse perspexerit, vel quam ipse tanquam de dura silice nostri cordis excusserit, consonet eam & suscitatur suæ inspiratione confortat, alia subiungit postmodum de Fide Abrahami, Centurionis, Zachari, boni latronis, imò & de victorijs Iobi ostendens quod illi desiderio suo vim quandam regnis celestibus inferentes, specialia vocationis monita præuenerunt, ut loquitur c. 11. Neque minus aperte Faustus libris illis duobus quos scripsit de gratia & libero arbitrio suam mentem explicat verbi gratia lib. 1. cap. 12. de filio prodigo loquens. Sicut (inquit) sui criminis est quod pij parentes refugit oculos, ita sua deuotionis est quod per institum sibi bonum deliberans & assurgens ad paternos recurrit amplexus, & capite 7. appellat initium illud quandam voluntatis ansulam, qua comprehendere & attrahi valeat qui vocatur. Idem confirmant omnes discipuli Augustini, Prosper carmine de ingratis, & libris contra collatorem, Fulgentius lib. de veritate prædestinationis & gratia, Petrus Diaconus lib. de incarnatione & gratia.*

Quarto, probari potest ex scopo quem vnum Semipelagiani habebant propositum, ut constet ex Augustino, & eius discipulis, cum enim occasione scriptorum Augustini contra Pelagium hæretici es-

sent exorti, qui tribuentes omnia electioni Dei secundum propositum, libertatem omnem tollerent de medio, conati sunt Doctores isti ostendere quod Deus acceptor non esset personarum dando gratiam vni potius quam alteri ex sola voluntate sua, atque adeo neminem esse qui posset conqueri de Deo, sed suæ tantum voluntati quemlibet tribuere debere quod bene vel male faceret. Quod ut constituerent vnum hoc volebant quod Deus non præueniret nos gratia sua, nisi à nobis inuitatus: nos enim gratiam accipere si eam mereremur per voluntatem quandam saltem imperfectam, elicitem ex solis naturæ viribus, quam appellabant initium salutis & fidei, non accipere si non mereremur, atque adeo neminem conqueri posset quod alius sibi sit prælatus, quæ omnia paucis complexus est Petrus Diaconus capite sexto. *Meum est velle credere, Dei est adiuvare, non excitari à Deo voluntatem humanam, sed expellari, ut æquum sit in volentibus premium, in nolentibus autem iusta damnatio.*

Denique rem omnino conficit & aduersarios omnes configit decretum Innocentij X. summi Pontificis & Alexandri VII. contra errores nuperi dogmatistæ ubi quarta hæc propositio falsa & hæretica declaratur & uti talis damnatur: Semipelagiani admittere præuenientis gratiæ interioris necessitatem ad singulos actus etiam ad initium fidei, & in hoc erant hæretici quod vellent eam gratiam talem esse cui posset humana voluntas resistere vel obtemperare.

Dico quarto, reliqui Semipelagianorum errores erant primo pueros prædestinari ad baptismum & gloriam ex meritis quæ præuidebantur habituri si vixissent diutius, alios reprobari à baptismo & gloria ex demeritis præuicis si diutius in viuis fuissent. Secundo quod Euangelium quibusdam prædicaretur non tamen omnibus; causam esse quod præciseret Deus credituros illos, non autem alios. Tertio gratiam Dei omnibus indifferenter dari, sed vnumquemque propria voluntate parere illi vel se ab ea retrahere, unde aiebant electionem non solum fieri ex præuisione meritorum, sed nullam etiam in ea esse specialem Dei misericordiam, perseverantiam in nostro arbitrio prorsus sitam esse.

Ad primam Respon. dupliciter Semipelagianos de gratia præueniente loquitos esse, sed hæreticè semper ac fraudulenter, primo enim nunquam intellexerunt nomine (gratiæ præuenientis) auxilium illud internum sæpe commendatum ab Augustino, sed externam duntaxat prædicationem & doctrinam. *Quid est attrahere?* (inquit Faustus lib. 1. c. 7.) *nisi prædicare nisi scripturarum consolationibus excitare, increpationibus detertere, desideranda proponere, intentare metuenda, indicium comminari, premium polliceri.* Quæ omnia ut vides externa sunt. Secundo, admittere quidem gratiam aliquam internam quæ præueniretur & excitaretur voluntas ad opera supernaturalia verè meritoria gloriæ de condigno, sed illam negabant esse necessariam ad naturalia quædam opera quæ non essent nisi meritoria de congruo & veluti dispositiones quædam ad recipiendam fidem, illa enim à nobis fieri sine Deo, & hoc erat quod appellabant (initium fidei.)

Ad secundam Respondeo Semipelagianos negasse totam prædestinationem gratuitam, & electionem secundum propositum non solum ad gloriam, sed etiam ad primam gratiam, hanc enim vtranque putabant stare nullo modo posse cum libertate voluntatis, neque satis intelligebant quomodo posset absolutum esse decretum illud Dei prædestinans gloriam & gratiam efficacem homini libero sine detrimento

Et ex decreto Innocent. X.

Conclusio quarta.

Solutio prima ratio dubitandi.

Secunda

mento libertatis, quod sæpè dixi magnum esse mysterium in doctrina S. Augustini.

Tertia. Ad tertiam nego sequi quod à nobis sit initium salutis, ex eo quod voluntas cum gratia liberè se determinet ad consensum: tunc enim verè à nobis esset initium salutis, si absque præueniente gratia, & cooperante posset aliquod opus à nobis elici quo gratiam aliquo modo mereremur. Catholici autem doctores qui asserunt voluntatem nihil posse mereri nisi excitatam & adiutam à gratia, certè non dicunt initium salutis esse à nobis, initium enim salutis est opus elicatum sine gratia.

SECTIO II.

Propria quidditas & variae diuisiones gratiae.

S. Thom. q. 110. 111.

Sic vindicata existentia gratiae aduersus oppositos Silli errores, sequitur ut proprius eius conceptus & vera proponatur definitio, primò gratiae in genere, secundò gratiae gratum facientis & gratis datae, tertio gratiae actualis & habitualis, quarto gratiae operantis & cooperantis, quod enim ulterius quæri posset propria quidditas & distinctio gratiae sufficientis & efficacis patebit ex dicendis sequenti disputatione.

S. I.

Quid sit gratia sumpta generatim.

Ex ijs quæ dicta sunt initio primæ sectionis de significatione propria nominis (gratia) satis liquet de vero illius conceptu quem tamen ut apertius tradam.

Tres rationes dubitandi. Ratio dubitandi primò sit, quia, multa beneficia purè naturalia sunt gratiae per Christum, nam ad opera legis naturalis implenda necessaria est nobis gratia per Christum, sed ad illa opera non exigitur gratia supernaturalis ordinis, ut patet, ergo gratia non est semper donum supernaturale.

Secundò, non videtur etiam esse donum gratuitum, quia per opera bona meremur gratiam sanctificantem, imò & gratias actuales vltiores, quod autem ex merito datur gratis non datur.

Tertio, definitio propria gratiae non conuenit diuinis personis, nam gratia est creatum quiddam, sed tota Trinitas & praesertim persona Spiritus Sancti datur nobis ut sæpè dixi, ergo ad rationem gratiae non sufficit quod sit donum aliquod gratis homini datum.

Conclusio prima. Dico primò, gratiam vniuersim sumptam rectè definitur donum supernaturale gratis homini à Deo datum ex Christi meritis, pertinens aliquo modo ad æternam hominis salutem. In qua definitione generis locum tenet nomen (doni) seu beneficii gratis & beneuolè à Deo dati, gratia enim effusio quædam est diuini erga nos amoris, *Aperit videlicet manum & implet omnem animam benedictione.* Quæ benedictio est gratia Dei: reliquæ particulæ locum habent propriae differentiae, primò enim gratia est donum supernaturale vel secundum substantiam, vel secundum modum, semper enim est aliquid indebitum statui hominis naturali, vnde in pluribus sæpè concilijs definitum est quod beneficia quæ sequuntur creationem ad Christi gratiam non pertinent: *Etenim* (inquit Augustinus epist. 105.) *Christus non pro nullis ut homines conderentur, sed pro impiis mortuus est ut iustificarentur*, superat igitur omnis gratia omnem naturam, quia vel entitas eius est supernaturalis, vel quia datur aliquo modo, aliquo tempore, cum aliquibus circumstantiis in quibus nulla natura eam poterat tribuere. Vnde secundò donum illud quod est gratia datur intuitu

Tom. I.

meritorum Christi, cuius thesaurus proprius gratia est: *Benedixit enim nos omni benedictione spirituali in caelestibus in Christo.* Illæ videlicet sunt diuitiæ salutis, ille fructus totius Crucis, & vulnere Saluatoris, & hinc etiam tertio gratia tale donum est, ut ad æternam hominis salutem aliquo modo spectet; eò enim spectant Christi labores omnes, eò Dei amor qui posuit nos in acquisitionem salutis, atque adeò habemus fructum nostrum in sanctificationem, finem verò vitam æternam, & hæc ut vides, gratiae definitio conuenit tum internæ tum externæ gratiae: gratia interna donum est quod inhæret potentijs vel substantiæ ipsius animæ, cuiusmodi sunt illuminationes intellectus, complacentiæ voluntatis, &c. *Fluxerunt coruscationes tuae orbi terræ, vidit & commota est:* (inquit Regius propheta) externa gratia dicitur omne donum supernaturale gratuitum conficiens ad salutem, quod non inhæret homini, cuiusmodi sunt lex, Prædicationes, Doctrina, Sacramenta, occasiones benè operandi à Deo specialiter præparatae, remotiones occasionum peccandi, quæ omnia propriè appellantur gratiæ, sed nihilominus de sola nunc gratia interna loquimur de qua inter Theologos tota est controuersia.

Ad primam Respon. nullum donum purè naturale gratiam esse per Christum, quia omnis gratia prodit à Cruce Christi, & ad vitam ordinatur æternam, idè est supra naturam vel secundum substantiam & entitatem suam, vel secundum modum quo datur ut nuper dixi.

Ad secundam Respondeo concedendo quod per opera meremur gratiam, sed quia semper primum principium illius meriti non cadit sub merito, propterea, & ipsum gratia est, & ea quæ ab ipso prodeunt idem nomen habent.

Ad tertiam Respon. definitionem gratiae conuenire non solum donis creatis, sed etiam increatis; nam persona Spiritus Sancti vera gratia & donum est: imò idem etiam nomen conuenit toti Trinitati, quæ donatur nobis per gratiam, & est donata persona verbi substantialiter humanitati Christi, cui propterea dicitur data esse gratia substantialis.

S. II.

Quid sit gratia gratum faciens, & gratis data.

Dico secundò, gratia interna & inhærens homini rectè diuiditur in gratiam gratum facientem & gratiam gratis datam: gratia gratum faciens nominatur ab Augustino gratia iustificationis, diciturque illa quæ proximè ordinatur ad salutem & vtilitatem illius in quo est, quia videlicet illum iustificat vel formaliter vel efficienter. Gratia gratis data illa est quæ ordinatur ad salutem & vtilitatem aliorum, cuiusmodi sunt auxilia omnia supernaturalia quibus homo indiget ad alium instruendum & erudiendum de rebus diuinis. Cum enim (inquit S. Thomas q. 110. art. 1.) gratia hoc habeat quod reducat homines ad Deum, gratia illa per quam homo per se ipsum coniungitur Deo vocatur gratum faciens, illa per quam vnus homo alteri ad salutem cooperatur dicitur gratis data.

De gratijs autem gratis datis, quod videtur esse nomen duntaxat genericum gratiæ plenè agit sanctus Thomas *quæst. 110. art. 1. 4. & 5.* & interpretes ibi accuratissime autem Suares *prolegomeno 3. de gratia c. 4. & 5.* cum quibus tria tantum annoto.

Primò, quod gratiæ istæ gratis datae rectè numeratæ sūt ab Apost. 1. ad Cor. c. 12. *sermo sapiëntiæ, sermo sciëntiæ, fides, gratia sanitarum, operatio virtutum, prophetia,*

M m m 2 discretio

Soluntur tres rationes dubitandi.

Secunda conclusio.